

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
011-6658	20-09-2022

ЧРЕЗ СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДО ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ

ОТГОВОРИ

от Татяна Борисова Жилова,

кандидат за избран член на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите
на въпросите, зададени от **Българския институт за правни инициативи**

Уважаеми колеги,

Предоставям на вниманието Ви отговорите на поставените въпроси в
тяхната поредност.

На въпросите към всички кандидати:

1. Не ми е известна причината, поради която съдиите от ВКС и ВАС не са номинирали свои колеги или поради която никой не е приел да бъде номиниран. Няма кандидати и от апелативните съдилища. Проблемите са общи за системата, но както всяки съдебен район, така и всяко съдебно ниво има своите специфики, поради което е хубаво да има представители от всички нива. Считаю, че добрата комуникация между ВСС и съдебните органи, както и участието по право на административните ръководители на ВКС и ВАС, биха могли да компенсират до някаква степен липсата на представители на върховните и апелативните съдилища във ВСС (като се

надявам такива не бъдат избрани от политическата квота, тъй като това деморализира съдийската общност).

2. Докато професионалната подготовка и управленската компетентност могат да бъдат сравнително лесно дефинирани с обективни критерии, то преценката за нравствените качества на личността създава най-големите трудности при избора на административните ръководители. Това понятие е от сферата на етиката, поради което и критериите за дефинирането му трябва да са морални. Не е възможно в закон или в правила да се развие цялата система от морални ценности на обществото (по тези съображения и Конституционният съд отказва да даде тълкуване на понятието „високи нравствени качества“ – РКС №11/1994г. по к.д.№16/1994г.). При всеки избор трябва да се подхожда много внимателно и отговорно, като комисията за професионална етика изготви максимално пълно и точно становище, обосновано на достоверни факти. На преценка следва да се подлага не само цялото професионално развитие на кандидата за административен ръководител, но и неговото личностно развитие – интереси, контакти, не само в магистратската общност, но и в широк обществен кръг.

Считам, че трябва да се зачитат принципите на съдийското самоуправление, като се взема предвид мнението на общото събрание на съдиите. Относно правомощието на общото събрание на съдиите в един съд да предложи кандидатура за административен ръководител, считам, че то следва да се тълкува и прилага само в смисъл, че кандидатът е един от работещите съдии в този съд. Нелогично е общото събрание да излъчва външна кандидатура. Отделно от това решението на Общото събрание не може да се разглежда като достатъчно основание за избор на административен ръководител. СК на ВСС трябва да прави самостоятелна

преценка за качествата на кандидата и да излага подробни мотиви защо приема или отхвърля предложения от общото събрание кандидат.

3. Определям като най-голям проблем на съдийската общност нейната апатия и търпимост към порочните явления в системата. Бих работила за защита на субективната независимост на съдията вътре в системата, за да се преодолява тази търпимост, да бъдем честни със себе си и с колегите си, да се назовават нещата с истинските им имена - за да поправим грешките, трябва първо да си ги признаем и едва тогава ще можем да тръгнем напред и да убедим обществеността в нашата компетентост и справедливост.

4. Основанията за предсрочно прекратяване на мандат на член на ВСС са лимитативно изброени в чл.130, ал.8 от Конституцията и сред тях не се включва отзоваването – следователно, необходима е промяна в Конституцията. По принцип отзоваването на избран член трябва да се разглежда като достижение на демокрацията. Логично и справедливо е, когато избраният не отговаря на очакванията на избирателите и не действа в техен интерес, той да бъде отзован. Зная, че такива са очакванията на голяма част от колегите и самата аз бих искала това да се случи, но не мога да пренебрегна опасностите, които крие въвеждането на механизма на отзоваване. В нашия обществено-политически контекст трябва да се внимава много с въвеждането на механизма на отзоваването, защото той лесно би могъл да се използва за непочтени цели и да доведе до негативен резултат, далеч от преследваната цел. Какво имам предвид? На първо място, при свободен мандат (необвързан с конкретен избирателен райо; при който избраният представя цялата общност, а не само избралите го) това би могло да доведе до създаването на лобита, групи и други формации вътре в

съдийската общност - своеобразен „съдебен инженеринг“ - за да се съберат необходимите гласове за отзоваване на някой „неудобен“ член на ВСС. На второ място, членовете на ВСС не могат да имат различен статут – т.е. механизмът на отзоваването трябва да се предвиди и за членовете от парламентарната квота. Това би превърнало ВСС в „заложник“ на парламентарното мнозинство и допълнително би усилило политическото влияние върху органа. Всичко това би рефлектирало върху независимостта на съдебната власт и вместо да я укрепи и да заздрави връзката между съдиите и управителния орган, би могло да я подкопае още повече. За да се избегнат тези опасности, трябва да се разгърне цяла система от мерки, което на този етап ми се струва по-скоро пожелателно, отколкото реално.

5. Излъчването в реално време на заседанията на колегиите и на пленума не прави вземането на решения прозрачно. Усещането, че решенията са взети предварително, се дължи според мен на липсата на конструктивен диалог между членовете на ВСС и недостатъчните мотиви към решенията (а в някои случаи и пълна липса на мотиви). Също така в някои случаи ясно личи двойствен стандарт при вземане на решенията – сходни случаи се решават различно, което руши доверието в органа. Искам обаче да подчертая, че оценката на обществеността не винаги е обективна и в голяма степен се влияе от медийното отразяване на работата на ВСС. Скандалите се преекспонират повече, а позитивната дейност не се отразява достатъчно. Трябва да се подобри комуникационната стратегия на ВСС, като взетите решения се обясняват разбираемо на обществеността.

6. Не бих могла да отговоря на този въпрос по две причини. Първо, не съм запозната в конкретика с представените доказателства от министър Йорданова и министър Стоилов, а само с медийните публикации по темата –

като съдия не мога да си съставям вътрешно убеждение и да прилагам правните норми по медийни публикации. Второ, в хипотеза, при която този състав на ВСС не се произнесе по искането за предсрочно освобождаване на главния прокурор, ако сега дам становище, бих дала основание да ми се иска отвод (ако бъде избрана за член на следващия ВСС) поради предубеденост.

7. Не мисля, че увеличаването му на 5 години ще допринесе за постъпването на по-добри кадри в съдебната система. Още повече, че стажът може да бъде само формално положен и сам по себе си не доказва знания и компетентност. Даже напротив, това би ограничило конкуренцията между кандидатите. За обезпечаване на системата с добре подготвени кадри трябва да се проведе на първо място реформа в юридическото образование. Също така изпитът за първоначално назначаване на съдебната система трябва да е структуриран по начин, който реално оценява знанията и качествата на кандидатите – не само правните им познания чрез решаване на казуси, но и способността им за логическо мислене.

8. Категорично има нужда от конституционни промени. На първо място, по отношение на структурата на ВСС, като се намали числеността на парламентарната квота и се увеличи числеността на съдиите, избрани от съдии. Считаю, че е добре членовете на ВСС да продължават да изпълняват магистратските си функции с по-малка натовареност. При добра организация на администрацията на ВСС това съвместяване на дейностите не би създавало затруднения, но за сметка на това ще се намали дистанцията между магистратите и управленския орган. Трябва да бъдат ограничени на правомощията на пленума на ВСС и да се разграничат по-добре правомощията на двете колегии.

9. В концепцията ми този въпрос е обсъден подробно. Считаю, че разлика във възнагражденията между различните нива трябва да има, но тя не може да бъде толкова голяма, каквато е по настоящем. Най-добрият вариант е начинът за определяне на възнагражденията да бъде законово регламентиран, но ако това не може да се очаква в обозримо бъдеще, трябва ВСС в рамките на неговата дискреция да промени таблицата за възнагражденията, „затваряйки ножицата“ до известна степен.

10. Така зададен въпросът подвеждащо насочва вниманието към съда като институция на ЕС. Всъщност, според мен става въпрос за мястото на съда в общността – за връзката му с други институции от изпълнителната власт и местното самоуправление (например: службите за трудова заетост, за социално подпомагане, общинските съвети), както и с медиаторите. Тази връзка е от особено значение, особено за малките населени места, където се постига по-лесно комуникация между отделните институции поради не толкова голямата им структура. Тя разчупва постулата, че съдът говори с обществото само чрез съдебните актове и го превръща във водеща страна и партньор в управлението на социалните процеси. В концепцията за проактивното място на съда в общността акцентът се поставя върху причините, които водят до появата на конфликти, които не могат да се решат без намесата на съда, като целта е те да се отстраняват или поне намаляват. Елементи от тази концепция могат да бъдат въведени в правосъдието, насочено към уязвимите социални групи - детското правосъдие, защитата от домашно насилие, принудително лечение, ограничаване на дееспособността, защита на хора с увреждания. Те трябва да бъдат организирани в система от мерки, включващи и процесуални действия, които реално приближават съдията до общността - например провеждане

на съдебно заседание в защитена среда, повтаряне на едно процесуално действие при необходимост в различна обстановка, и др.

45. Категорично съм за централизираното конкурсно начало за всички нива в системата – както за първоначално назначаване, така и за повишаване и преместване. Не считам, обаче, че този формат на провеждане на конкурсите чрез оценка на 6 съдебни акта (3 по избор на кандидата и 3 избрани на случаен принцип) дава реална представа за професионалните качества на съдията. Формално проведените атестации, завършващи с еднакви много добри оценки на всички съдии, на практика означават липса на атестации - така конкурсната комисия трябва да извърши класирането основно върху оценките, които тя поставя на шестте съдебни акта, като при това не е ясно по какви критерии ги оценява. Мисля, че в основата на конкурсите трябва да се постави доброто атестиране, което да е по обективни критерии.

46. На първо място, това е поемането на допълнителна работа, която е извън ежедневната съдийска работа – напр. допълнителни обучения, повишаване на квалификацията, работа със стажанти, работа като съдия наставник, включване в мероприятия, които повишават прозрачността в работата на съда и утвърждават неговия авторитет (напр. ден на отворени врати, срещи с представители на обществеността, работа с ученици), други инициативи. Разбира се, натовареността не може да бъде изключена като критерий, както и работата с разнообразна правна материя, но този критерий следва да има много по-малка тежест. Трябва да се стремим към намаляване на натовареността, а не да я компенсираме с възнаграждения.

47. Правомощията на ИВСС са свързани с вътрешната отчетност и контрол в системата и съвестното им и качествено упражняване може наистина да допринесе за подобряване на работата на съдилищата. На този етап работата на инспекторите се свежда основно до извършване на проверките за съответствие на декларациите от магистратите пред ИВСС обстоятелства с подадените данъчни декларации, вписванията в Агенцията по вписванията, в Централния кредитен регистър и събиране на информация от търговските банки. Тази проверка за съответствие е напълно безсмислена. За сметка на това ИВСС е пасивен наблюдател на явно порочни практики и не реагира, дори когато е сезиран с конкретен сигнал. Ако все пак образува проверка, тя е формална и се свежда до това да се попита евентуалният извършител дали е извършил нарушението – отрицателният отговор се приема за установен факт. В други случаи обаче, ако прецени, ИВСС може да бъде много старателен и активен. Бих се противопоставила на формализма и на двойния стандарт в работата на главния инспектор и инспекторите, изисквайки обективни и задълбочени проверки там, където наистина им проблеми.

20.06.2022г.

съдия Татяна Жилова